

Matouš, apoštol, evangelista, mučedník (?)

*narozen: v 1. století, Palestina
zemřel: v 1. století v Etiopii (?), Persii
patron města a biskupství Salerno; účetních,
finančních úředníků, celníků, bankovních
úředníků; proti opilství*

Matouš, autor prvního evangelia, se původně jmenoval Levi a byl celníkem v Kafarnau na Genezaretském jezeře.

Narodil se v Kafarnaum, ležícím v Galileji na severním břehu Genezaretského jezera, jako syn Alfea. Zde při hraniční čáře měl malý domek nazývaný "celnici" a provozoval vybírání cla. Za oprávnění k této činnosti předem odevzdával římskému státu stanovený obnos z předpokládaného zisku. Z této povinnosti pak vyplývala i neúprosnost při vymáhání cla. Označení Matouše za veřejného hříšníka a pohled farizejů naň jako na "obřadně nečistého" souvisel s tím, že vybíráním cla spolupracoval s pohanskými Římany a tak se podílel na ujařmování vlastního národa. Proto se na něj hledělo i jako na kolaboranta.

Jednoho dne ho Ježíš uviděl při práci a řekl: „Levi, následuj mě!“ Oslovený vstal, opustil svou celnici a následoval Pána. Kristus přijal Leviho do okruhu apoštolů. Od toho dne nesl celník jméno Matouš, což v hebrejštině znamená tolik co „Dar Boží“.

Skrovná jsou podání o Matoušově dalším životě. Okolo r. 42, několik let po Kristově nanebevstoupení, opustil prý apoštol Palestinu a odešel hlásat evangelium do Egypta a Etiopie. V Etiopii na sebe Matouš upozornil četnými zázraky, které působil. Tak prý vzkřísil z mrtvých syna krále a královu dceru uzdravil z posedlosti.

Jak dlouho Matouš působil, jak dlouho vůbec žil, není autenticky doloženo. Také o jeho smrti jsou nejružnější zprávy. Tak prý na jedné straně zemřel klidnou smrtí, v jiných vyprávěních se říká, že byl k smrti ukamenován, opět jiní říkají, že Matouš byl upálen. Latinská a řecká církev buď jak buď uctívají apoštola a evangelistu jako mučedníka.

Matouš napsal své evangelium před svým odchodem z Palestiny, tedy kolem roku 41/42. V Matoušově evangeliu jsou podána hlavně slova a činy Ježíše Krista. Konec evangelia tvoří historie utrpení a zprávy o zmrtvýchvstalém Ježíši. Tímto spisem chtěl Matouš oslovit hlavně Židy a získat je pro křesťanství. Biblická komise v roce 1911 prohlásila apoštola Matouše za „autora evangelia, napsaného v palestinské řeči, nejen pouhé sbírky výroků“.

Úcta a tradice: kolem Matoušovy postavy se vyvinuly bohaté zvyklosti. Pořekadlo, obvyklé v lidové řeči, „u něho je Matouše posledního“ znamená, že někdo už jednadvacátého v měsíci nemá peníze; pořekadlo se vztahuje na činnost Matoušovu jako celníka. Ve staré době platil den 21. září především v selském kalendáři za začátek zimy; den se ještě dnes nazývá v částech Holandska a Belgie „zimním dnem“. Obecně je Matoušův den uznávaným dnem pro pranostiku. O dětech, které se narodily v noci na Matouše, se dříve říkalo, že prý budou vidět duchy. V předvečer Matoušova dne se dříve pokoušely mladé dívky a vdavekchtivé ženy zjistit, kdy mají počítat se svatbou a kdo je ten šťastný; k tomu nechaly zrníčka nebo kousky papíru plavat na vodě.

Znázorňování: Matouš je znázorňován se Synem člověka nebo s andělem jako evangelistovým symbolem; často má u sebe svitek knihy. Většinou je apoštol vidět na obrazech ve vyšším věku a s dlouhým vousem. Jindy má měšec, sekyru, meč, výplatní tabulku, procesní korouhev. S měšcem a mečem ukazuje Matouše socha na vítězném oblouku v ulmském chrámu. V liibeckém kostele P. Marie je apoštol na hornickém oltáři zobrazen v mešním rouchu. Italští umělci znázorňovali Matouše často s andělem, jako na soše podle návrhu Giovanniho z Bologně v dómě v Orvietě.

(z kázání sv. Bedy Ctihodného)

Ježíš uviděl v celnici sedět člověka, který se jmenoval Matouš, a řekl mu: Pojd' za mnou! Spíše než tělesnými očima se na něj podíval vnitřním pohledem svého smilování. Uviděl celníka, a protože Ježíšův pohled znamenal smilování a vyvolení, řekl mu: Pojd' za mnou! To znamenalo: Staň se mým následovníkem. Když ho vyzval, aby šel za ním, neměl na mysli chůzi, ale spíše způsob života. Neboť kdo tvrdí, že zůstává v Kristu, má se i sám chovat tak, jak se choval on. Matouš vstal a šel za ním. Není divu, že celník na první Pánovo zavolání poslechl příkaz, už nestál o pozemský zisk, o nějž mu doposud šlo, pohrdl

majetkem a přidal se k těm, kteří provázeli Ježíše, u něhož neviděl, že by měl nějaké bohatství. Vždyť sám Pán, jakmile ho zvenku povolal svým slovem, dal mu vnitřně vnuknutí, aby šel za ním; naplnil jeho duši světlem duchovní milosti a dal mu poznat, že když ho vyzývá, aby opustil na zemi statky časné, má moc udělit neporušitelné poklady v nebi. Když byl Ježíš u stolu v domě, přišlo mnoho celníků a hříšníků a zaujali místo u stolu s ním a jeho učedníky. Obrácení jednoho celníka dalo mnoha celníkům a hříšníkům příklad pokání a odpuštění. A byla to krásná a pravdivá předzvěst: Ten, který se měl stát apoštolem

a učitelem pohanů, už hned při svém obrácení táhne za sebou k spáse zástup hříšníků, a od prvních počátků své víry začíná vykonávat službu hlasatele evangelia, kterou měl konat, až se zdokonalí v ctnostech. A chceme-li hlouběji chápat tyto události: Matouš vystrojil Pánu nejen hostinu pro tělo ve svém pozemském domě, ale připravil mu mnohem milejší hostinu v domě svého srdce vírou a láskou. Sám Ježíš to dosvědčuje slovy: Hle, stojím u dveří a klepu. Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře, k tomu vejdu a budu jíst u něho a on u mne. A když uslyšíme jeho hlas,

otvíráme mu dveře, abychom ho přijali, tím, že si ochotně bereme k srdci jeho skrytá i zjevná napomenutí a snažíme se uskutečňovat to, o čem poznáváme, že to máme dělat. A on vejde, aby jedl u nás a my u něho, neboť on přebývá milostí své lásky v srdci svých vyvolených, stále je obcerstvuje světlem své přítomnosti, aby víc a víc rostla jejich touha po Bohu, a sám se živí jejich horlivostí o nebe jako nejlepším pokrmem.

Milosrdný, věčný Bože, tys povolal celníka Matouše do sboru apoštolů; na jeho přímluvu veď i nás, abychom podle jeho příkladu věrně šli za tvým Synem, a tak aby se upevňovalo naše spojení s tebou. Skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.